

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 23 lipca 2026 r.
Znak sprawy: DNI.gw.058.4.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: Interpelacja nr 18230

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie w sprawie przeciwdziałania skutkom suszy, rozwoju lokalnego monitoringu wodnego oraz wsparcia pilotażowego programu zwiększenia retencyjności zlewni rzeki Małej Wełny przedstawiam następujące informacje na zadane pytania.

- 1. Jak pan Minister odniesie się do przedstawionych w oświadczeniu sugestii radnych Rady Powiatu Gnieźnieńskiego dotyczących weryfikacji zasad powstawania raportu suszowego?**
- 2. Jakiej pomocy suszowej - po nieodwracalnych stratach - mogą oczekiwać producenci rolni, szczególnie dla zbóż ozimych i jarych oraz rzepaku ozimego, ponieważ opady w powiecie gnieźnieńskim w okresie od 1.01.2026 do 1.06.2026 wyniosły około 100 mm?**

System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR) został opracowany i uruchomiony przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG-PIB), zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2005 r. Nr 150, poz. 1249).

SMSR zawiera bazy danych i aplikacje komputerowe, integrujące dane meteorologiczne, potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej, obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb.

Dla wyznaczenia suszy rolniczej wybrano okres sześciu dekad od dnia 21 marca do dnia 30 września, gdyż okres ten najlepiej ocenia deficyt wody w plonowaniu roślin uprawnych. Agregacja okresu do sześciu dekad pozwala na lepsze określenie obniżenia plonu końcowego roślin z powodu wystąpienia deficytu wody.

Dla 16 upraw dla 4 kategorii glebowych oraz dla 14 okresów sześciodekadowych Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach opracowuje straty spowodowane deficytem wody wyznaczając wartości krytyczne KBW.

System Monitoringu Suszy Rolniczej podlega ciągłej rozbudowie i doskonaleniu. W latach poprzednich IUNG-PIB rozwinął sieć własnych stacji meteorologicznych i pomiarów wilgotności gleby oraz włączył w tę sieć regionalne stacje meteorologiczne. W roku 2020 r. wdrożono do systemu teledetekcję radarową sieci POLRAD (naziemne urządzenia teledetekcyjne), z której dane wykorzystywane są w konstrukcji map klimatycznego bilansu wodnego. W 2023 roku z uwagi unowocześnienie bazy pomiarowej przez IMGW-PIB, polegającej m.in. na wykorzystaniu nowych naziemnych radarów (Radar Meteor 735CDP10), określających opad atmosferyczny o rozdzielczości 500 m x 500 m, co umożliwia otrzymanie 1 248 000 danych pomiarowych w Polsce, pozyskiwanych z częstotliwością co 5 minut.

Jest to bardzo ważne z uwagi na istotny element, jaki stanowi opad atmosferyczny w klimatycznym bilansie wodnym, który w bardzo dużym stopniu decyduje o wielkości suszy rolniczej.

Ponadto do systemu włączone zostały dane z teledetekcji satelitarnej w celu weryfikacji występowania suszy w regionach, w których raporty rolników wykazują rozbieżność z prowadzonym monitoringiem. Ciągła rozbudowa i udoskonalanie systemu ma na celu jak najlepsze odzwierciedlenie stanu faktycznego występowania suszy na polach.

Uzyskanie takich informacji pozwala na znaczne uszczegółowienie pola opadów (obszaru z suszą) dla działek ewidencyjnych, gminy, powiatu. Zdecydowanie też zwiększa dokładność wyznaczenia obszarów ze stratami plonów z powodu deficytu wody.

Oprócz danych z radarów naziemnych w dalszym ciągu wykorzystywane są dane meteorologiczne pochodzące z punktów pomiarowych. Rozwój sieci stacji meteorologicznych wykorzystywanych w SMSR realizowany jest systematycznie od 2007 roku i jest prowadzony we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, izbami rolniczymi oraz ośrodkami doradztwa rolniczego, na podstawie zawieranych porozumień dotyczących lokalizacji, utrzymania i obsługi stacji pomiarowych.

Obecnie w SMSR wykorzystywane są dane pochodzące łącznie z 612 naziemnych punktów pomiarowych. Obejmują one m.in. dane ze stacji meteorologicznych, w tym:

- 392 stacji działających w sieci Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego (IMGW-PIB),
- 184 stacji działających w sieci Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego (IUNG-PIB), w tym: 52 stacje własne, 122 stacje jednostek samorządu terytorialnego oraz stacje izb rolniczych,
- 36 stacji działających w sieci Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU),
- 3 stacji działających w sieci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (województwo lubelskie).

W 2026 roku sieć pomiarowa SMSR została rozszerzona o telemetryczne pomiary wilgotności gleby i warunków meteorologicznych prowadzone na 9 polach referencyjnych (po 3 punkty pomiarowe na polu) zlokalizowanych w trzech województwach: lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. W 2026 roku realizowany jest również zakup aparatury przeznaczonej do objęcia monitoringiem kolejnych 9 pól referencyjnych (3 województwa), a docelowo będzie rozszerzona na cały kraj.

Niezależnie od powyższego, IUNG-PIB prowadzi badania upraw i gleb w działaniu obejmującym 116 pól referencyjnych w całej Polsce, gdzie pracownicy IUNG-PIB dwa razy do roku dokonują oceny po zimie i początku wegetacji oraz oceny plonowania.

W przyszłym roku planowane jest opracowanie metodyki włączania lokalnych stacji meteorologicznych do SMSR. IUNG-PIB wskazuje, że warunkami włączenia stacji meteorologicznej do SMSR będą w szczególności:

- prawidłowa lokalizacja stacji meteorologicznej,
- instalacja przyrządów pomiarowych spełniających wymagane standardy jakościowe,
- utrzymywanie ogródka meteorologicznego, w którym zlokalizowane są przyrządy pomiarowe, oraz jego najbliższego otoczenia w należytym stanie, zgodnie z zasadami prowadzenia pomiarów meteorologicznych.

Pracownicy Instytutu udzielają wsparcia merytorycznego jednostkom samorządu terytorialnego zainteresowanym budową stacji meteorologicznych, w szczególności w zakresie ich prawidłowej lokalizacji oraz określania wymagań technicznych niezbędnych do prowadzenia wiarygodnych pomiarów meteorologicznych.

Podsumowując System informatyczny monitoringu suszy zawiera bazy danych i aplikacje komputerowe, integrujące dane meteorologiczne, potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej, obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb.

O wystąpieniu suszy decyduje cały kompleks warunków meteorologicznych i glebowych. W wyznaczaniu obszarów dotkniętych suszą, oprócz wartości klimatycznego bilansu wodnego, są brane pod uwagę właściwości retencyjne gleb, ustalone według kategorii glebowych, wydzielonych na podstawie map gleboworolniczych. W ten sposób uwzględnia się fakt silnego zróżnicowania podatności pokrywy glebowej Polski na skutki niedoboru wody.

Określenie rzeczywistych strat w poszczególnych gospodarstwach rolnych spowodowanych np. wystąpieniem suszy byłoby możliwe wyłącznie po wprowadzeniu obowiązku prowadzenia rachunkowości rolnej i przedstawieniu przez producentów rolnych rocznych sprawozdań finansowych z gospodarstwa rolnego. Do tego czasu pozostaje ustalanie strat w gospodarstwach rolnych na podstawie szacunków.

Producenci rolni, w których gospodarstwach wystąpiły szkody spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w tym suszy mogą ubiegać się zgodnie z obowiązującymi przepisami o:

- preferencyjny kredyt na wznowienie produkcji i odtworzenie środków trwałych.

Kredyt na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi może zostać udzielony w terminie do 12 miesięcy od daty sporządzenia protokołu przez komisję powołaną przez wojewodę. Komisja powołana przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód, jest zobowiązana do oszacowania szkód, w terminie do dwóch miesięcy od dnia zgłoszenia przez producenta rolnego powstania tych szkód, nie później jednak niż do czasu zbioru plonu głównego danej uprawy albo jej likwidacji i nie wcześniej niż od wschodów upraw.

Oprocentowanie tych kredytów wynosi 0,5% dla producenta rolnego, który w dniu wystąpienia szkód posiadał ubezpieczone 50% powierzchni upraw rolnych, z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych, lub co najmniej 50% liczby zwierząt gospodarskich, w przypadku pozostałych producentów rolnych oprocentowanie obecnie wynosi 3,9300 %.

- ulgę w opłaceniu bieżących składek na ubezpieczenie społeczne oraz regulowaniu zaległości z tego tytułu w formie odroczenia terminu płatności składek i rozłożenia ich na dogodne raty, a także umorzenie w całości lub w części bieżących składek na wniosek złożony do KRUS (art. 41a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników – Dz. U z 2022 r. poz. 933, 1155 i 2140);
- odroczenie i rozłożenie na raty płatności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz ulg w opłatach czynszu, a także umorzenia raty płatności czynszu z tytułu umów dzierżawy (art. 23a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Dz.U. t.j. z 2024 r. poz. 589);
- ulg w podatku rolnym, na indywidualny wniosek producenta rolnego złożony do wójta (art. 67a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, Dz.U. t.j. z 2023 r. poz. 2383 i 2760).

Do szacowania strat spowodowanych przez suszę w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, służy publiczna aplikacja „zgłoś szkodę rolniczą”, na podstawie której generowany jest:

- protokół oszacowania szkód (jeżeli szkody spowodowane wystąpieniem suszy wynoszą powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej) albo
- kalkulacja oszacowania szkód (w przypadku gdy szkody spowodowane wystąpieniem suszy wynoszą nie więcej niż 30% średniej rocznej produkcji roślinnej).

Informuję, że wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy może złożyć każdy producent rolny, który złożył wniosek o przyznanie płatności w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym wystąpiła susza i posiada Profil Zaufany w terminie do dnia 15 października roku wystąpienia suszy.

Udzielenie pomocy producentom rolnym poszkodowanych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w tym suszy w formie dotacji będzie możliwe po oszacowaniu tych szkód w aplikacji suszowej i jest uzależnione od przyjęcia programu pomocy przez Radę Ministrów przy uwzględnieniu zasad udzielania pomocy publicznej.

Jednocześnie należy zauważyć, że obowiązujące przepisy nie uwzględniają szkód spowodowanych wysokimi temperaturami i oparzeniami słonecznymi.

W związku z powyższym, z uwagi na wystąpienie na terenie Polski bardzo wysokich temperatur i napływającymi sygnałami o wystąpieniu szkód w uprawach sadowniczych i warzywach, zobowiązano wojewodów do ustalenia i potwierdzenia wystąpienia szkód spowodowanych przez wysokie temperatury w uprawach owoców i warzyw (w tym fasoli) na terenie gospodarstw rolnych znajdujących się na obszarach wskazanych Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb.

3. Czy pilotażowy program zwiększenia retencyjności zlewni rzeki Małej Wełny zostanie objęty przez Ministerstwo wsparciem merytorycznym i finansowym?

Dostrzegam znaczenie działań ukierunkowanych na zwiększenie retencji wodnej oraz poprawę gospodarowania zasobami wodnymi na obszarach rolniczych, jako jednego z istotnych elementów przeciwdziałania skutkom suszy i adaptacji rolnictwa do zmian klimatu.

Przedstawione przez Radę Powiatu Gnieźnieńskiego propozycje, dotyczące pilotażowego programu zwiększenia retencyjności zlewni rzeki Małej Wełny, są obecnie analizowane. Na obecnym etapie Ministerstwo nie dysponuje szczegółowymi informacjami dotyczącymi organizacji przedsięwzięcia, jego finansowania oraz oczekiwanego zakresu zaangażowania poszczególnych podmiotów, co uniemożliwia deklarację objęcia projektu wsparciem merytorycznym lub finansowym.

Jednocześnie należy podkreślić, że przedsięwzięcia dotyczące gospodarowania zasobami wodnymi wymagają współpracy wielu podmiotów i uzgodnień międzyresortowych, w szczególności z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej

4. Czy założenia tego projektu będą uwzględnione w krajowych działaniach służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, ochronie zasobów wodnych, bezpieczeństwu żywnościowemu oraz wzmacnianiu odporności lokalnych społeczności?

Na obecnym etapie nie jest możliwe przesądzenie, czy oraz w jakim zakresie założenia przedstawione w oświadczeniu Rady Powiatu Gnieźnieńskiego będą mogły zostać uwzględnione w krajowych działaniach służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, ochronie zasobów wodnych, bezpieczeństwu żywnościowemu oraz wzmacnianiu odporności lokalnych społeczności. Kwestia ta wymaga uprzedniego przeanalizowania przedstawionych propozycji oraz ich odniesienia do obowiązujących kierunków działań i kompetencji właściwych organów administracji rządowej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów